

ZAŁĄCZNIK NR 6: miniatury wszystkich plansz plenerowej wystawy 'Z natury rzeczy w Poznaniu', wspierającej proces konsultacyjny. Wystawa została zaprezentowana na Wolnym Działyńcu Urzędu Miasta Poznania (plac Kolegiacki), w okresie od 28 kwietnia do 6 maja 2022 roku.

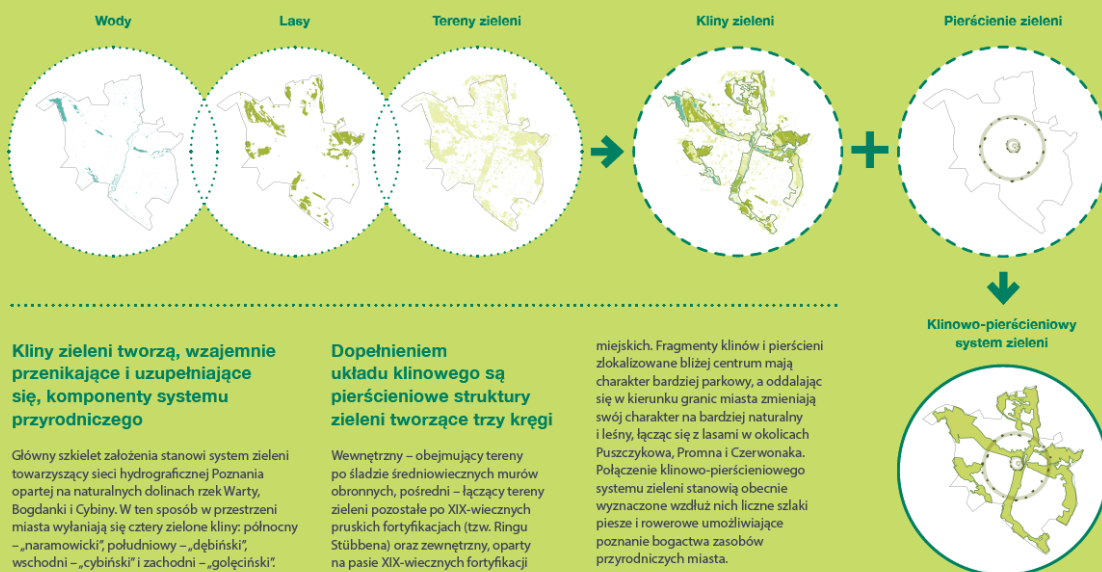


Gdzie są kliny zieleni?



Klinowo-pierścieniowy system zieleni

Poznańskie kliny zieleni tworzą unikalne w skali Europy założenie urbanistyczne. Jego wyjątkowość związana jest z charakterystycznym klinowo-pierścieniowym układem zieleni, który w przestrzeni zaobserwowany i wskazany został przez ówczesnego architekta miasta prof. Władysława Czarneckiego.



Dziedzictwo przyrodnicze

Urodził się 11 czerwca 1895 r. we Lwowie. W 1912 roku rozpoczął studia na Wydziale Architektury Politechniki Lwowskiej, jednakże z powodu I wojny światowej dyplom jej ukończenia otrzymał dopiero jedenaście lat później. We Lwowie poznał swoją przyszłą żonę Janinę Wiśniowską, zwaną przez niego zdrobniale Janczykiem.

Lata jego pracy zawodowej w dużej mierze związane są z Poznaniem.

Stanowisko miejskiego architekta Czarnecki otrzymał 1 października 1925 r., a w sześć lat później awansował na stanowisko kierownika Wydziału Planowania Miasta. Wybuch II wojny światowej spowodował jego emigrację poza granicę Polski, do której na zaproszenie władz miasta Poznania powrócił w 1946 r. Wówczas ponownie objął stanowisko naczelnika Wydziału Planowania i Rozbudowy Miasta. W okresie tym coraz aktywniej angażował się również w działalność dydaktyczną i naukową.

Związany z Poznaniem przez dziesięciolecia wywarł znaczący wpływ na kształt miasta.

Pod jego kierownictwem wydział opracował pierwszy ogólny plan rozbudowy określający kierunki rozwoju miasta. Szczególną uwagę, za sprawą Adama Wodiczko, zwrócił wówczas na walory przyrodnicze i charakterystyczną rzeźbę terenu z krzyżowym układem dolin rzecznych biegnących w kierunku północ-południe oraz wschód-zachód, które stwarzały niepowtarzalne możliwości wprowadzenia dużych zespołów zieleni do struktury miejskiej. W ten oto sposób utrwalony został, unikalny w skali Europy, klinowo-pierścieniowy system zieleni. Wnikliwe analizy i obserwacje otaczającej go przestrzeni pozwoliły prof. Czarneckiemu na opracowanie, stosowanych do dziś, standardów norm dostępności do terenów zielonych.

Czarnecki jako uznany architekt i urbanista zaprojektował w mieście wiele charakterystycznych obiektów –

Osiedle Tramwajarzy na Jeźcach, Kolonię Mieszkaniową przy ul. Wspólnej, budynek Domu Żołnierza przy ul. Ratajczaka, kościół Dominikanów czy budynek Collegium Historicum Uniwersytetu Adama Mickiewicza.



*Byłem tak pochłonięty pracą nad tym projektem, że zupełnie zapomniałem o czasie. Była półna godzina w nocy, gdy wszedłem do sypialni i oznajmiłem Janczykowi:
– Rozwiązałem układ zieleni w Poznaniu.
– Jak?
Musiałem odpowiedzieć:
– Cztery wielkie kliny i pierścien dookoła miasta.
– Przecież to bardzo proste – zauważyła.
– Proste, ale dotychczas nikt na to nie wpadł. Musiałem parę godzin posiedzieć, aby odkryć tę tajemnicę.
Uważałem, że złapałem właściwą koncepcję – ten przysłowiowy klucz do rozwiązania sytuacji. Był to zasadniczy szkielet systemu, w którym dalsze szczegóły można łatwo uzupełnić.*

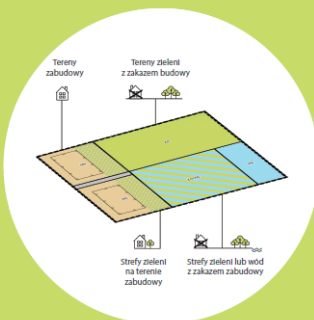
Włodzisław Czarnecki
To był ten mój Pomiast
Wydziałem Planowania
Poznań 1987 r.

Klinowo-pierścieniowy system zieleni i jego ochrona w miejscowych planach

Klinowo-pierścieniowy układ zieleni opracowany przez prof. Czarneckiego w latach 1930-1934 stanowi nieodzowny element identyfikacji miasta. Od prawie 100 lat założenie to w znaczącym stopniu wpływa na ochronę wartości i zasobów przyrodniczych poprzez rezerwowanie terenów i wyłączenie ich od zabudowania.

Ochrona występującej w przestrzeni miasta bioróżnorodności możliwa jest m.in. dzięki uchwalanym miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, w których poznańskie kliny odgrywają szczególną rolę. W procesie projektowania, w miejscach ich występowania, uwzględniana jest nadrzędność terenów zielonych nad

terenami przeznaczonymi pod zabudowę. W miejscach, w których tereny te przenikają się ze sobą, przyjmowane parametry podkreślają rolę zieleni w danej przestrzeni m.in. poprzez zmniejszone parametry powierzchni zabudowy, zwiększone wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej, czy też wyznaczenie strefy zieleni.

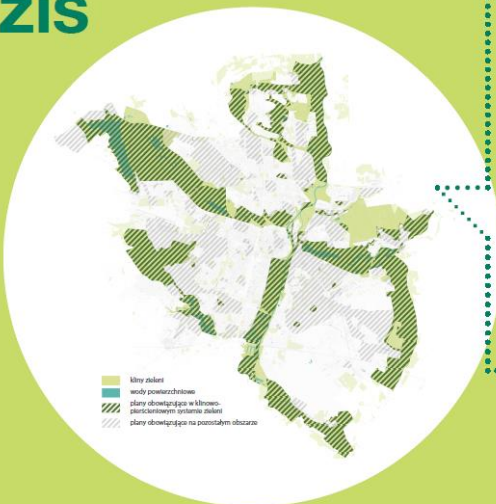


Może pod wpływem profesora nabrałem odwagi i zacząłem śmiało projektować tereny zielone. Inaczej jednak interpretowałem kolor zielony w planach. Uważałem, że oznacza on rezerwowanie terenów i wyłączenie ich od zabudowania. Realizację planów pozostawiłem do załatwienia w odpowiednim czasie – nawet przyszłym pokoleniom.

Włodzisław Czarnecki
To był ten mój Pomiast
Wydziałem Planowania
Poznań 1987 r.

Klinowo-pierścieniowy system zieleni i jego ochrona dziś

Uchwalone w granicach Poznania miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują 51,6% powierzchni miasta. Są to zarówno duże powierzchniowo plany ochronne, wykonywane dla poszczególnych fragmentów dzielnic, jak i niewielkie plany regulacyjne czy inwestycyjne. Wszystkie plany opracowywane na terenie miasta łączy wspólny mianownik – dbałość o środowisko przyrodnicze. Zauważony przez prof. Czarneckiego system zieleni był i jest chroniony przez kolejne pokolenia. Naturalnie ukształtowany klinowo-pierścieniowy system zieleni, mimo zróżnicowanego stopnia zachowania jego poszczególnych elementów, nadal stanowi szkielet struktury urbanistycznej wzbogacany o nowe formy zieleni. Główny system zieleni Poznania powiększa się sukcesywnie o osiedlowe skwery, parki kieszonkowe, tereny sportowo-rekreacyjne czy spajające tereny zielone systemy łączników zieleni. Rozwój zielonej struktury miasta to zwiększanie dostępności tych terenów dla mieszkańców.



Gdy naszkicowałem sobie te obszary na planie miasta i założyłem zieloną kredką, wyszły cztery kliny zielone: Naramowicki, Dębiński, Gołęcinński i Cybiński. (...) Kliny dochodziły do samego śródmieścia i dość równomiernie rozdzielały tereny mieszkaniowe. Z wykładu berlińskiego pamiętałem, że układ miasta z klinami zieleni uważano za najracjonalniejszy. (...) wiedziałem, że obszar właściwego miasta należy oddzielić od sąsiednich osiedli pierścieniami niezabudowanych rezerwatów. Na planie miałem wyznaczone zewnętrzne forty niemieckie. (...) Połączyłem je ze sobą i zakreśliłem na zielono. (...) Powstał w ten sposób zamknięty system zieleni.

Włodzisław Czarnecki
10 lat po wojnie
Włodzisław Czarnecki
Poznań 1987 r.

Jeziora Poznania



Jezioro o charakterze żeglarskim Kierskie

Powierzchnia: 285 ha
Długość linii brzegowej: 12 000 m
Głębokość maks.: 37,6 m



Jeziora o charakterze przyrodniczym i rekreacyjnym Strzeszyńskie

Powierzchnia: 34,9 ha
Długość linii brzegowej: 4500 m
Głębokość maks.: 17,8 m



Rusałka

Powierzchnia: 36,7 ha
Długość linii brzegowej: 3300 m
Głębokość maks.: 9 m



Jezioro o charakterze sportowym Maltzańskie

Powierzchnia: 64 ha
Długość linii brzegowej: 5600 m
Głębokość maks.: 5 m



Jeziora Poznania



Jezioro Kierskie



Jezioro Rusałka



Jezioro Strzeszyńskie



Jezioro Maltańskie

Turystyka rowerowa



W naszym mieście możemy korzystać z lokalnych szlaków rowerowych, ale warto wyruszyć też na szlak dalekobieżny. W Poznaniu przecina się wiele takich szlaków: Szlak Stu Jezior, sieć szlaków rowerowych EuroVelo, szlaki rowerowe na terenach Zakładu Lasów Poznańskich, Nadwarciański Szlak Rowerowy, Transwielkopolska Trasa Rowerowa, Szlak Doliną Głuszynki do Kórnik, Cysterski Szlak Rowerowy, Piastowski Szlak Rowerowy...

Widoki na Wartę

23 km Warty w Poznaniu już teraz daje nam dużo radości z obcowania z przyrodą na świeżym powietrzu. Ale są widoki na jeszcze więcej!

Punkt widokowy na Ostrów Tumski
Propozycja lokalizacji przedstawiona w koncepcji zagospodarowania doliny rzeki Warty w Poznaniu.



Strefa biwakowa po stronie Zawad
Idealne miejsce do odpoczynku przy ognisku w otoczeniu przyrody i spokoju.



Wartostrada w południowym klinie zieleni
Miejsce idealne do spacerów, wycieczek rowerowych, odpoczynku na plaży – tak może wyglądać dolina Warty.



Projekt „kładki berdychowskiej”
Przeprawa łączy Chwaliszewo z Ostrowem Tumskim i Berdychowem.



Plaża Rataje
Plaża zostanie powiększona, łącznie ze strefą sportową i gastronomiczną.



Północny i południowy klin zieleni

Powrót nad Wartę

Współczesny Poznań wpisal w swoją tożsamość Wartę jako strefę sportu, wypoczynku, relaksu i ekologii. Brzegi rzeki szczególnie w okresie wiosenno-letnim tętnią życiem, oferując koncerty, warsztaty, wystawy, projekcje filmowe.

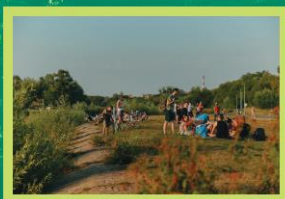
Od wielu lat trwa „powrót nad rzekę” – strategia udostępnienia i integracji terenów nadwarciańskich z pozostałymi częściami miasta. Proces ten, rozpisany na wielu aktorów i wiele lat, przynosi już wymierne efekty. Wartostrada, plaże miejskie, strefy rekreacji i wypoczynku czy rozbudowa infrastruktury transportu wodnego są już stałymi elementami inwestycji miejskich.



Północny i południowy klin zieleni



Życie nad Wartą



Północny i południowy
klin zieleni

Szachty – planistyczne wyzwanie

Szachty to cenny przyrodniczo i krajobrazowo teren Poznania, dlatego poświęcono niezwykle wiele uwagi jego ochronie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Okoliczne zabudowania powstają według ściśle określonych zasad. We współpracy mieszkańców i mieszkańców miasta z poznańskimi radnymi wyznaczono dodatkowe 110 hektarów zieleni wolnych od zabudowy.



Południowo-zachodni
klin zieleni

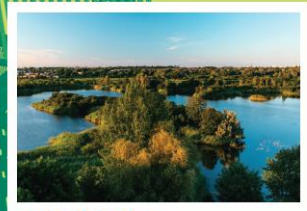


Założenia mpzp
„Rejon ulicy
Mieszyńskiej”
w Poznaniu

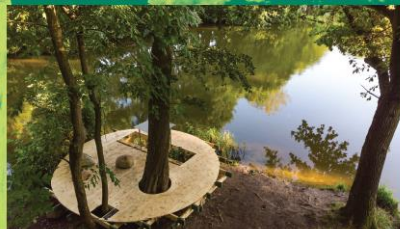
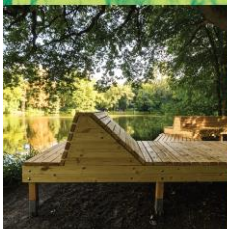
W otoczeniu glinianek



Południowo-zachodni
klin zieleni



Pozytywna energia drzew



Południowy
klin zieleni

Kliny zieleni inspirowały studentów architektury z całej Europy, którzy w ramach projektu Mood For Wood przyjeżdżają do Poznania, by zaprojektować i wykonać z drewna instalacje służące do wypoczynku, rekreacji, a nawet... obserwowania przyrody. Połączenie ekologicznego materiału i innowacyjnego projektowania owocuje zaskakującymi, a jednocześnie doskonale wkomponowanymi w zieleni obiektami codziennego użytku, obecnymi zwłaszcza nad poznańskimi jeziorami, stawami i w lasach komunalnych.

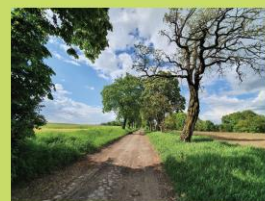


Strzeszyn w zachodnim klinie



Zachodni
klin zieleni

Głównym założeniem planu miejscowego jest ochrona terenów zieleni. W dniu 15 lutego 2022 r. Rada Miasta Poznania podjęła uchwałę w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Strzeszyn Północ” – część D w Poznaniu.



W miejscowym planie poszerzono dotychczasową powierzchnię zachodniego klina o 35 ha!

Między naturą a sztuką



Zachodni
klin zieleni

To jeden z nielicznych w Polsce parków rzeźb i obiektów artystycznych dostępnych w przestrzeni publicznej. Zlokalizowany nad jeziorem Strzeszyńskim Poznań Visual Park od kilku lat zaprasza poznaniaków na spacer wśród dzieł współczesnych artystów. Jest przestrzenią zagospodarowaną w sposób prowokujący do świadomego, uważnego, poznawczego i krytycznego obserwowania rzeczywistości. Zainstalowane tam obiekty stanowią także element programu edukacyjnego, który jest integralną częścią projektu.

Muzyka na Strzeszynie

Enter Enea Festival

Festiwal łączy w sobie bezpretensjonalność, niezależność i swobodę, związaną z atmosferą imprezy plenerowej z muzyką wykonywaną przez artystów, którzy gwarantują publiczności najwyższy poziom muzycznych wrażeń.

Na Falach

Cykl koncertów #NaFalach to oferta koncertowa na Maltańskiej Scenie Muzycznej oraz Jeziorze Strzeszyńskim. Impreza od lat cieszy się ogromną popularnością wśród mieszkańców, spędzających lato w mieście. Różnorodne brzmienia, plenerowa atmosfera daje gwarancję dobrze spędzonego czasu.



Zachodni
klin zieleni



Malta – centrum aktywnego wypoczynku



Turystyka Gastronomia Hotel Sport i rekreacja zewnętrzna Sport i rekreacja – kultura



Wschodni
klin zieleni



Stacja szlaku rowerowego – las

Stacja sportu i rekreacji (POSIŁ)

Stacja szlaku rowerowego – polana

Stacja sportu i rekreacji

Rzecz mostowa

Stacja szlaku rowerowego



Obszar rekreacyjny i stacja szlaku rowerowego (party)

Stacja sportu i rekreacji (tenis)

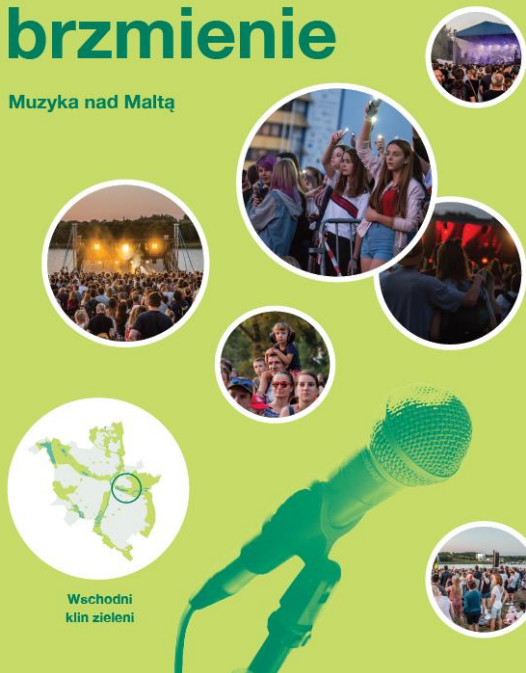
Stacja szlaku rowerowego i rekreacyjnej (dla rowerzystów)

Stacja sportu i rekreacji (rybactwo)

Jezioro, które powstało jako sztuczny zbiornik w 1952 r. w wyniku spiętrzenia rzeki Cybiny, dziś przyciąga uroczymi zakątkami i mocno rozbudowaną infrastrukturą przygotowaną do uprawiania rozmaitych dyscyplin sportowych. Z szerokiego wachlarza funkcji i atrakcji mieszkańcy, sportowcy i turyści wybierają to, co najlepsze.

Dobre brzmienie

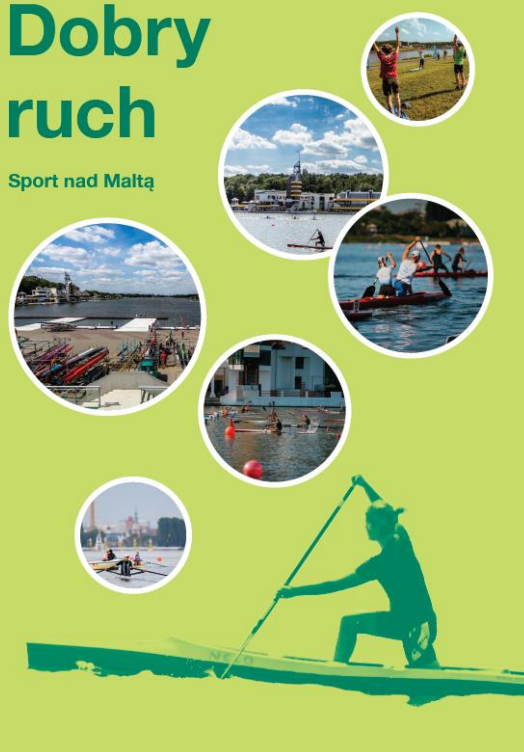
Muzyka nad Małą



Wschodni
klin zieleni

Dobry ruch

Sport nad Małą



Spacer w koronach drzew

Ścieżka w koronie drzew w Poznaniu urzeka formą i wykonaniem. Wzniesiona na wysokość koron drzew kładka, która kolejny sezon cieszy mieszkańców, została doceniona Nagrodą Architektoniczną Województwa Wielkopolskiego NAWW 2021 w kategorii „Przestrzeń wspólna”.



Wschodni
klin zieleni



Cytadela – zielone serce Poznania



Na przecięciu
klinów zieleni



Wzrost Parku Cytadela

Chronimy tu ponad 80 ha zieleni!

Cytadela łączy kliny w samym centrum miasta i dlatego zasługuje na miano zielonego serca Poznania. Mieszkanki i Mieszkańcy Poznania aktywnie współtworzą przestrzeń Cytadeli – dotychczas wpłynęło ponad 21 tys. wniosków do projektu planu.

Cytadela – zielone serce Poznania

Rekreacja



Sztuka



Na przecięciu
klinów zieleni

Historia



Przyroda

Cytadela – miejsce wielu aktywności

Przyroda

Tereny parku obfitują w różnorodną florę. Na uwagę zasługuje szczególnie ponad 30-metrowy dąb szypułkowy, któremu nadano imię „Cytadelowców Poznańskich”.



Rekreacja

Teren idealny na spacer. Szerokie alejki, zacienione zakątki pozwalają bezpiecznie biegać, jeździć na rowerach, rolkach czy hulajnogach.



Na przecięciu klinów zieleni



Sztuka

Rzeźby, instalacje i inne obiekty artystyczne w przestrzeni publicznej to specjalność Poznania – nie tylko w obrębie śródmiejskiej zabudowy, ale też w enklawach zieleni.



Historia

Do XIX w. wzgórze z wsią Winiary zostało przekształcone w potężny fort. Po wojnie utworzono tu rozległy park. W pozostałościach twierdzy mieści się Muzeum Uzbrojenia oraz Muzeum Armii „Poznań”. Południowo-zachodni stok wzgórza zajmują cmentarze żołnierzy poległych podczas I i II wojny światowej.

Klinowo-pierścieniowy system zieleni i jego rozwój w Studium Poznania

Projekt nowego Studium Poznania oparty jest na sześciu głównych założeniach, które będą wpływać na rozwój stolicy Wielkopolski przez najbliższe dekady. Jednym z nich jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego naszego miasta. Ponadto projekt ten zakłada ochronę, poza systemem klinowo-pierścieniowym, lokalnych terenów zieleni o powierzchni powyżej 5000 m², jako osiedlowych form zieleni. Studium wprowadza także łączniki zieleni, które stanowią sieciowe powiązania pomiędzy klinami zieleni miasta oraz lokalnymi obszarami zieleni. Łączniki te to ważniejsze połączenia piesze lub rowerowe prowadzące wzdłuż różnych form zieleni.

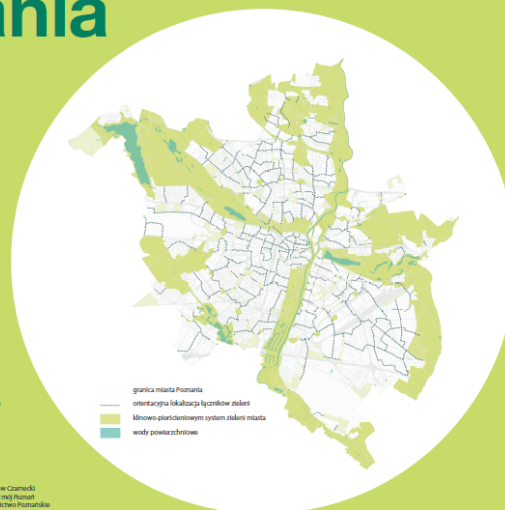


Klinowo-pierścieniowy system zieleni i jego rozwój w Studium Poznania

Długofalowym planem, o którym czytamy we wspomnieniach prof. Czarnieckiego, jest dla naszego pokolenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dokument, kreując w perspektywie kolejnych kilkudziesięciu lat politykę przestrzenną miasta, uwzględnia w zapisach ustalenia dokumentów nadrzędnych, powstających na szczeblach krajowym i regionalnych. W syntetyczny sposób ukazuje kierunki rozwoju przestrzennego miasta wskazując rozmieszczenie terenów mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych w powiązaniu z systemem terenów zielonych i układem komunikacyjnym. Studium, w celu zachowania zgodności polityki przestrzennej miasta ze zmieniającymi się uwarunkowaniami i wyzwaniami rozwoju, podlega co kilka lat

weryfikacji i aktualizacji. W zgodzie z jego ustaleniami sporządzane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego konkretyzujące politykę przestrzenną miasta.

Studium Poznania to przede wszystkim dokument, w którym dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe historii miasta spleta się ze współczesnymi potrzebami i trendami rozwoju. W którym zachowane zostały tereny zieleni o wyraźnie ukształtowanej strukturze przyrodniczej, opartej na klinowo – pierścieniowym systemie zieleni miasta wzbogacane o formy zieleni osiedlowej scalone w całość poprzez system łączników zieleni. Dokument ten stanowi odpowiedź polityki przestrzennej Poznania na wyzwania polityki adaptacji do zmiany klimatu.



– Czy Pan wierzy w realizację tego planu?
– Panie Prezydencie, od planu trzeba zacząć. Bez planu niczego nie zrobimy. (...) To są plany długofalowe, przyszłościowe, może dopiero następne pokolenie będzie je realizowało. Zostawmy im szansę.
– Ma Pan rację, nie martwmy się o realizację. Plan jest dobry. Chciałbym widzieć ten Poznań w zieleni.

Władysław Czarniecki
To był ten mój Poznań
Władysław Czarniecki
Poznań 1987 r.

Projekt Studium Poznania – porozmawiajmy o naszym mieście

Miejska Pracownia Urbanistyczna
ul. Za Bramką 1, 61-842 Poznań

Punkt informacyjny:
Tel. 61 63 96 460
mpu@poznan.mpu.pl
www.mpu.pl

Wejdź na stronę Studium Poznania
i sprawdź aktualności:



*mpu

POZnań*